

**Центр
українсько-європейського
наукового співробітництва**

**Інститут зрошуваного
землеробства
Національної академії
аграрних наук України**

**Київський університет
у Влоцлавеку**

**Науково-педагогічне підвищення кваліфікації
у галузі аграрних наук та продовольства**

**АГРАРНІ НАУКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВО
В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ:
ВЗАЄМИНИ ТА ПРОТИДІЇ**

2 серпня – 10 вересня 2021 року

**Видавничий дім
«Гельветика»
2021**

Організаційний комітет:

Вожегова Р.А., доктор сільськогосподарських наук, професор, академік НААН України, директор Інституту зрошуваного землеробства НААН;

mgr Joanna Skiba, завідувач кафедри іноземних мов, керівник міжнародного офісу в Куявському університеті у Влоцлавеку (Республіка Польща);

Коковіхін С.В., доктор сільськогосподарських наук, професор, заступник з наукової роботи Інституту зрошуваного землеробства НААН;

Лавриненко Ю.О., доктор сільськогосподарських наук, професор, академік НААН України, провідний науковий співробітник відділу селекції Інституту зрошуваного землеробства НААН;

Грановська Л.М., доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувачка відділу зрошуваного землеробства Інституту зрошуваного землеробства НААН;

Балашова Г.С., доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, завідувачка відділу біотехнології, овочевих культур та картоплі Інституту зрошуваного землеробства НААН;

Білясва І.М., доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, завідувачка відділу маркетингу, трансферу інновацій та економічних досліджень Інституту зрошуваного землеробства НААН.

Аграрні науки та продовольство в сучасній системі освіти: взаємини та протидії : матеріали науково-педагогічного підвищення кваліфікації у галузі аграрних наук та продовольства, м. Одеса, 2 серпня – 10 вересня 2021 р. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. – 76 с.

ISBN 978-966-992-614-2

У збірнику представлено матеріали науково-педагогічного підвищення кваліфікації у галузі аграрних наук та продовольства «Аграрні науки та продовольство в сучасній системі освіти: взаємини та протидії», яка відбулась 2 серпня – 10 вересня 2021 р.

УДК [63+338.439]:378 (063)

ISBN 978-966-992-614-2

© Інститут зрошуваного землеробства
Національної академії аграрних наук України, 2021

© Куявський університет у Влоцлавеку, 2021

© Центр українсько-європейського наукового співробітництва, 2021

ЗМІСТ

Наукові основи інноваційного провайдингу для вдосконалення підготовки спеціалістів вищої кваліфікації у системі вищої аграрної освіти із врахуванням економічних аспектів права інтелектуальної власності на інноваційну продукцію Бабич-Побережна А.А.	5
Особливості підготовки фахівців спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» в системі вищої аграрної освіти України Балан Г.О.	8
Реакція рослин пшениці твердої ярої на екологічні фактори Бараболя О.В.	14
Актуальність підготовки спеціалістів з агрономії до експлуатації зрошуваних земель в умовах зміни клімату Біленко О.П.	17
Особливості проведення навчальних практик при підготовці фахівців спеціальності 205 «Лісове господарство» у Запорізькому національному університеті Бойка О.А.	19
Практичні аспекти використання інноваційних технологій навчання у методиці викладання аграрних наук Бондар Л.П.	21
Підготовка кваліфікованих спеціалістів-рибоводів як запорука успішного розвитку рибальства та рибицтва України Бургаз М.І.	26
Збереження родючості ґрунту – пріоритетне питання України Кліпакова Ю.О.	29
Перспективи розвитку тепличного господарства в Україні Ковальов М.М., Васильковська К.В.	33
Видовий склад та зональна поширеність ентомопатогенних нематод (Nematoda: Rhabditida) в агроценозах України Ковтун А.М., Бондар Л.П.	37
Практична підготовка здобувачів вищої освіти аграрної галузі в Україні Лемішко С.М.	42

Підготовка рибоводів – майбутнє аквакультури України Лічна А.І.	44
Розвиток сільського господарства потребує висококваліфікованих спеціалістів Макарчук М.О.	46
Система практичної підготовки фахівців-рибоводів як запорука розвитку аквакультури України Матвієнко Т.І.	50
Особливості формування майбутніх фахівців у аграрній сфері Панасюк Р.М.	53
Вплив регуляторів росту на продукційні процеси агроценозів соняшнику за посушливих умов Південного Степу України Ревтьо О.Я.	54
Professional skills building for specialists in the agricultural sector Ryabukha G.I.	59
Особливості формування актуальних навичок у спеціалістів з галузі аграрних наук Селінний М.М., Кудряшова К.М.	62
Шляхи вдосконалення навчальних програм підготовки фахівців у сфері землеустрою Смага І.С.	64
Значення практичної підготовки в сучасній системі освіти для здобувачів спеціальності 201 «Агрономія» Філоненко С.В., Кочерга А.А.	68
Підготовка фахівців аграрної сфери та подолання кризи з ґрунтовими картографічними матеріалами в Україні Черлінка В.Р.	73

ЗНАЧЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 201 «АГРОНОМІЯ»

Філоненко С.В.

*кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
доцент кафедри рослинництва
факультету агротехнологій та екології
Полтавський державний аграрний університет*

Кочерга А.А.

*кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
доцент кафедри рослинництва
факультету агротехнологій та екології
Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава, Україна*

Освіта в нашій державі поступово інтегрується в Європейський освітній простір. Разом із нею вдосконалюється та уніфікується і підготовка майбутніх фахівців аграрного сектору. Цьому сприяє законодавче поле вищої освіти України, що сформувалось разом із принципами Болонської угоди [9].

Сучасне суспільство все частіше вимагає від молодих фахівців здатності використовувати набуті знання та уміння в умовах мінливого сільськогосподарського виробництва. Професіонал, як зазначає Н. С. Бурмакіна (2016), має не тільки уміти планувати свою діяльність, але й ухвалювати важливі оперативні рішення на основі проаналізованої ним виробничої ситуації, а також контролювати хід результатів своєї праці і праці підлеглих йому робітників [1].

Загально відомо, що стандарт рівня вищої освіти, як наголошує В.Майборода (2012), передбачає підготовку до конкретної професійної діяльності і обов'язковий певний рівень ерудиції та інтелектуального розвитку. Але виключно практична підготовка забезпечує навчання здобувачів вищої освіти тим

професійним знанням та умінням, що охоплюють всю професійну діяльність майбутнього агронома [6].

Такої ж думки і В. Ключенко та Л. Проніна (2011). Вони стверджують, що саме теорія і практика утворюють єдність протилежностей, в якій практиці належить вирішальна роль, тому що вона є джерелом пізнання теорії, кінцевою ланкою процесу пізнання і критерієм істини. Взагалі практика – це арена застосування теорії [2]. Практика є тією ланкою, що розпочинає і закінчує процес засвоєння теорії, втілюючи знання здобувачів вищої освіти у їхню практичну діяльність [7].

Адже не дарма відомий філософ ХХ ст. Джон Дівей вважав, що лише ті знання цінні, які можна практично використати та застосувати [10].

Приєднання української вищої школи до Болонського процесу, зауважує Н. В. Латуша (2015), вимагає серйозної перебудови навчально-виховного процесу у вищій школі, в тому числі підвищення ефективності практичної підготовки здобувачів вищої освіти для аграрної сфери виробництва [5].

У Полтавському державному аграрному університеті практична підготовка є важливою і невід’ємною частиною навчального процесу підготовки фахівців усіх спеціальностей, в тому числі і здобувачів вищої освіти факультету агротехнологій та екології [4]. Саме на практичних заняттях, що проводяться в аудиторії чи на дослідному полі, а також під час виконання різних польових дослідів з метою отримання даних для написання випускних магістерських робіт, чи під час навчальних та виробничих практик, здобувачі вищої освіти спеціальності 201 Агрономія закріплюють теоретичні знання, набувають необхідних навичок із технологій вирощування сільськогосподарських культур, формування якісної рослинницької продукції, отримання високих врожаїв за найменших затрат у будь-яких ґрунтово-кліматичних зонах вирощування.

Навчальна практика вважається найбільш керованою формою практичного навчання. Вона дозволяє здобувачам вищої освіти

відповідної спеціальності отримати практичні навички з тих чи інших навчальних дисциплін [10].

Щодо виробничої практики, то її основна мета – це формування професійних умінь і навиків, закріплення, узагальнення і систематизація теоретичних знань, їх розширення і поглиблення завдяки вивченню роботи конкретних сільськогосподарських підприємств та установ, а також практичне освоєння сучасних технологій вирощування сільськогосподарських культур і методів управління. Це – найскладніша форма навчального процесу і в організаційному, і в методичному сенсі. Адже для її виконання потрібно об'єднати інтереси навчального закладу і виробництва, пристосувати процес навчання до практичних завдань конкретного підприємства, установи, організації.

Безумовно, головною умовою успішного проведення виробничої практики є засвоєння здобувачами вищої освіти достатнього обсягу знань, визначених програмами відповідних навчальних дисциплін, що допоможе правильно визначити місце цієї практики в графіку навчального процесу [8].

Іншою, не менш значимою, умовою успішного проведення виробничої практики є наявність у здобувачів до часу їх виїзду на практику первинних умінь за фахом. А ці уміння, що отримані під час лабораторних і практичних занять в процесі навчання в аудиторіях і навчально-виробничих ділянках, допоможуть майбутнім спеціалістам-агрономам активно включитися в трудову діяльність [3].

Важливим є те, що саме під час проходження виробничої практики здобувачі вищої освіти спеціальності 201 Агрономія виконують необхідні польові експерименти, під час яких проводять різні обліки, спостереження, необхідні аналізи сільськогосподарської продукції, тобто збирають дослідні дані для написання своїх магістерських дипломних робіт. Варто зазначити, що теми цих робіт повністю співпадають із тематикою наукових досліджень викладачів кафедри

рослинництва, які і є науковими керівниками відповідних здобувачів.

Досить значимим для випускних курсів на факультеті агротехнологій та екології є вивчення методики визначення продуктивності тих сільськогосподарських культур, які сьогодні займають вагомую частку у сільськогосподарському виробництві. Мова йде про соняшник, буряки цукрові, кукурудзу, ріпак і сою. Недарма вони вважаються провідними польовими культурами Європейського континенту, світового землеробства і, звичайно, нашої країни.

Тому під час проходження виробничої практики дипломники кафедри рослинництва під керівництвом свої наукових керівників проводили і проводять досить цікаві дослідження із відповідними культурами. Головна тематика таких експериментів зводиться до того, щоб оцінити і проаналізувати у виробничих умовах продуктивність сучасних сортів гібридів цих культур за різних агротехнічних інноваційних прийомів їх вирощування.

Отже, виробнича практика є важливою ланкою навчального процесу формування фахівців спеціальності 201 Агрономія. Адже від того, як організовано, якісно і ефективно вона проводиться, як використовується час, відведений для цієї практики, значною мірою залежить якість підготовки сучасних спеціалістів-агрономів.

Література:

1. Бурмакіна Н. С. Критерії та показники сформованості професійнопедагогічної компетентності магістрантів аграрних спеціальностей. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Житомир, 2016. № 3(85). С. 21–26.
2. Ключенко В., Проніна Л. Практичне навчання – пріоритетний напрям у навчальному процесі. *Освіта. Технікуми, коледжі*. 2011. № 3, 4 (30). С. 54-56.
3. Кочерга А.А., Філоненко С.В. Компетентнісний підхід формування професійної компетентності здобувачів вищої

освіти з агрономії на кафедрі рослинництва. *Науково-методичні основи компетентнісного підходу до підготовки здобувачів вищої освіти* : матеріали 48-ї науково-методичної конференції викладачів і аспірантів (м. Полтава, 15-16 лютого 2017 р.). Полтава : ПДАА, 2017. С. 49-52.

4. Кочерга А.А., Філоненко С.В. Сучасні реалії навчального процесу здобувачів вищої освіти з агрономії та особливості формування їх фахових компетенцій. *Модернізація освітньої діяльності та проблеми управління якістю підготовки фахівців в умовах діджіталізації* : матеріали 52-ї науково-методичної конференції викладачів і аспірантів (м. Полтава, 24-25 лютого 2021 р.). Полтава : ПДАА, 2021. С. 37-40.

5. Латуша Н. В. Особливості фахової підготовки майбутніх агрономів в аграрних ВНЗ. *Молодий вчений*. 2015. № 5(20), ч. 3. С. 116–119.

6. Майборода В. Проблеми розвитку праксеологічних умінь майбутніх компетентних фахівців вищої школи України. *Вища освіта України*. 2012 . № 4 . С. 31-36.

7. Романчук Н. Урізноманітнення змісту і форм практичної підготовки фахівців. *Освіта*. 2010. № 3, 4 (26). С. 57-60.

8. Свистун В. І. Підготовка майбутніх фахівців-аграріїв до управлінської діяльності : монографія. Київ : наук.-метод. центр аграрної освіти, 2006. 343 с.

9. Ткаченко О. В. Професійно-педагогічна підготовка магістрантів в аграрних університетах : теоретичні і методичні засади : монографія. Біла Церква, 2019. 138 с.

10. Ткаченко О. В. Професійно-педагогічна підготовка фахівця аграрного профілю: історичний аналіз ХІХ століття. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка*. Серія : Педагогічні науки. Чернігів, 2016. Вип. 137. С. 171–174.